

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tiskovnik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 40—
za pol leta . . . . . » 20—
za četrt leta . . . . .

Štev. 37

Ptuj, 25. septembra 1921

III. letnik

V soboto, dne 24. septembra

ob 8. uri zvečer

 SHOD
demokratske stranke
v Narodnem domu

I. nadstropje in ne v Društvenem domu.

Demokrati, pridite vsi!

ODBOR.

Obtelnica septemberskih dogodkov l. 1908.

Trinajsta obletnica septemberskih dogodkov l. 1908 je bila v torek 20. t. m. Takrat sta padla v Ljubljani kot nedolžni žrtvi Adamič in Lunder. Začeli so se bili izgredi v našem Ptujju. Ciril Metodova družba je v Ptujju priredila 8. septembra 1908 svojo veliko skupščino. Proti temu se je dvignilo vse nemštvo in nemškutarstvo po Štajerskem in sosednjih deželah. V Ptujju je nad mirnimi zborovalci pod vodstvom Orniga in njegovih pristašev izlilo vso gnojnico svojega divjega sovraštva. Ptujčani in okoliško prebivalstvo se še dobro spominja onih žalostnih dni. Sicer jih pa spominjajo nanje tudi napisi 20. IX. 1908, ki so se pojavili ta dan na mnogih hišah zagrizenih nemških in nemškutarških Ptujčanov.

Prav je, da ta dan in tisto gibanje l. 1908 ne izgine iz spomina. Je značilen spomin na tedanje naše razmere. S tedanjimi razmerami pa primerjamo lahko sedanje.

Oglejmo si nekoliko bliže le tedanje in sedanje razmere v Ptujju. Leta 1908 bi se v Ptujju po mnenju takrat odločujočih nemških in nemškutarških renegatskih krogov Slovenec javno niti pokazati ne bil smel. Ali je bil Ptuj morda takrat nemški? Bil je razen uradništva isti ko sedaj. V prometu je takrat ko sedaj veljala slovensčina. Ako si prišel v trgovino, k obrtniku, v gostilno, na trg ali sejem, slišal si takrat ko sedaj ljudstvo govoriti slovensko. Čuda ni! Saj je sodni okraj ptujski štel med 50 tisočimi prebivalstva po vsej avstrijski števnici umetnosti komaj 5 tisoč ljudi z nemškim „občevalnim“ jezikom. Kdor v Ptujju ni znal slovensko, je bil nemogoč. Ali vladna in privatna nemškutarija si je bila vtepla v glavo, da uniči slovenstvo, si ga zaslužnji in zgradi nemški most preko naših pleč do Trsta.

Kako nasilna sredstva so vladni in zasebni janičarji rabili proti Slovencem, so živo pokazali dogodki l. 1908, ki so se l. 1914 le še stopnjevali. Pod zaščito mestne policije si je vsak nemški baraba in naj je bil to visokošolec ali uradnik ali meščan ali trgovski pomočnik in vajenec smel znesti nad mirnim Slovencem, kakor je hotel. Pretepali so Slovenci, metali jajca, črnili na nje, krali denar iz žepov, ali če se je kdo pri stražniku pritožil, je ta zaprl njega, ne pa razbijača Nemca. Pod vodstvom mestnega sveta samega se je organiziral odbor z županom Orni-

gom na čelu, ki je pripravil one poboje in jih ves čas vodil.

Slovenske pritožbe proti takemu barbarškemu divjanju niso zalegle nič ne v Ptujju, ne v Gradcu in ne na Dunaju. Pravico, ki bodi temelj državam, so Nemci pregnali.

Zavrlo je med našim ljudstvom radi nečutenega takratnega ravnanja z nami, ali nemška vlada je dala rajši streljati na Slovence, nego da bi skrivila las podivjani nemški naravi.

In kako se godi Nemcem sedaj pri nas? Uživajo iste pravice ko mi, ima pristojne jim šole, žive lahko lepo v miru. Ali Nemci s tem niso zadovoljni. Slovenec je premiren, ne pozna maščevanja. Zato pa misli mnogi Nemec zlasti pa še nemški renegat, da sme Slovence še vedno izzivati. Za župana hoče ptujsko nemštvo in renegatstvo izvoliti človeka, ki je otroke psoval z vindiše Hunde, kar je sodno ugotovljeno. V Ptujju hoče, da se ponove časi Ornigovega paševanja, ko se bo delalo proti Slovencem in proti naši državi. Proti državi širijo te vrste ljudje mržnjo in sovraštvo, zadovoljni so le, kadar delajo dobre dobičke. Bog obvari, da bi smel kdo ugovarjati kaki izzivajoči nemaški pesmi. Kakor en mož se dvigne proti njemu vse, naj ima nemško ali pristno slovensko ime, naj vabi ali ne vabi s slovenskimi tablicami po vseh nemškutarških gostilnah slovensko občinstvo k sebi.

Mi smo prepotrpežljivi. Če nam ne gre v živo, ostanemo mirni. Ali dobro bi bilo včasih, da bi preoholemu izzivanju pokazali pest, včasih enako z enakim vrnili in poučili nepobeljšljive sovražnike, da je tudi za njihovo izzivanje neka meja.

Gospodarstvo.

Sadni ogled v Ptujju.

Po naročilu pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelka za kmetijstvo bode podpisani skušal prirediti dne 2. oktobra t. l. v dvorani „Narodnega doma“ v Ptujju **sadni ogled**, ako mu bodo šli merodajni činitelji pri tem delu na roko.

Sadni ogledi pospešujejo za vsakega sadjarja važno spoznavanje vrst ter omogočajo pravilno izbiro za pomnoževanje vrednih sadnih sort, posebno onih domačih, ki so precej razširjene in pri kupcih priljubljene.

Uprav letošnje, za sadje v splošnem neugodno leto je za prireditev sadnega ogleda posebno primerno, ker nam kaže one vrste in pa tudi poedina drevesa, ki so bile tudi pri neugodnih razmerah rodovitne in so torej vredne pomnoževanja, ako v ostalem zadovoljujejo tudi odjemalce.

Šolska vodstva, občinska predstojništva, kmetijske podružnice in posamezne zanimance vabi podpisani tem potom vljudno k sodelovanju. Nagovarjajo naj kmetovalce, da prineso na ogled po 5 ali 6 sadov zlasti tistih vrst, ki so letos razmeroma dobro obrodile. Dalje bi se bilo ozirati posebno na važne domače vrste, ki so razširjene in priljubljene v tamošnjem okolišu. Na znane pomološke vrste bi se bilo ozirati samo toliko, da bi se

do gnalo, katere izmed njih so za naš okoliš posebno priporočljive. Sadje bi se naj prineslo v nedeljo dne 2. oktobra zjutraj v „Narodni dom“, kjer podpisani stanuje. Sprejemal pa bode sadje tudi v petek 30. septembra in v soboto 1. oktobra, ako komu ta čas bolj ugaja.

Sadjarjem, ki se udeležijo sadnega ogleda v Ptujju, bodo brezplačno na razpolago letos izišle številke „Slovenskega sadjarja“, ki je glasilo sadjarskega društva za Slovenijo.

Vinarski inštruktor Zupanc.

Dopisi.

V kavarni „Balkan“, Ptuj

 zadnji teden koncertov izvrstne
damske glasbe „ZVEZDA.“
Obiskujte narodno kavarno.

Nov sanatorij. G. dr. Jenko, zdravnik v Ptujju ne zapusti Ptujja. Nasprotno ustanovi z g. dr. Rebulo sanatorij.

Ptujski Sokol priredi v spomin kralja-osvoboditelja Petra I. žalno zborovanje, katero se vrši v ponedeljek, 26. t. m. ob 18. uri v Društvenem domu. K temu žalnemu zborovanju vabi vsa narodna društva in vso jugoslovansko občinstvo.

Telovadba Sokola se še vedno vrši in pozivljam vse članstvo, da se iste redno udeležuje, ker se je že deloma pričelo s prostimi vajami za vsesokolski zlet. Opozarjam na to, da so vaje težke in se ne bo mogoče pečati pozneje s posameznikom, kakor je tudi izključeno, da bi se vaj naučil sam v kratkem času. Načelnik.

Šport. Dne 27. septembra se vrši v gostilni „pri slonu“ (Weissenstein) splošno zborovanje vseh, kateri se zanimajo za šport. Edini s. K „P“ je radi slabega zanimanja prišel v razmere, da se mora razpustiti. Zelo žalostno pa bi bilo za Ptuj, da tudi eden klub, kakršnih imajo pa drugih enako velikih mestih po 2 do 3, radi slabega zanimanja naše inteligence za to važno in kulturno delo ne more obstati. Torej pridite vsi in pokažite, da nismo v Ptujju zadnji.

Odboru krajevne organizacije JDS v Ptujju. Javljam, da sem danes odložil mandat mestnega občinskega odbornika z ozirom na svojo službo kot gimnazijski ravnatelj. Odboru v informacijo navajam sledeče: 1. Kot ravnatelj smatram za svojo dolžnost, da preprečim že samo možnost nezaupanja do gimnazije — glej moj članek „Politična morala“ v „Ptujskem listu“ III. št. 24 z dne 19. junija 1921. 2. Zato se tudi ne maram izpostavljati raznim napadom in insinucijam nasprotnih strank v občinskem odboru, kar bi moglo škodovati mojemu ugledu pred dijaštvom in stariši. 3. Moj izstop je obenem protest proti izvolitvi župana Lozinška. Ptuj, 14. septembra 1921. — Z odličnim spoštovanjem Fran Vajda.

Vinarska d. d. v Ptujju. Zanimanje za novo podjetje, ki je prevzelo dosedanjo „Weinbaugenossenschaft“, je veliko. Weinbaugenossenschaft je imela zadnji ponedeljek občni zbor,

na katerem se je sklenila likvidacija zadruge in odobrila preosnova v novo delniško družbo. Nova družba hoče organizacijo vinogradnikov čimprej izvršiti in prišteti takoj z obratovanjem. Izdale se bodo delnice po 400 K in bo pristop mogoč vsakemu, kdor se bo hotel pri tem važnem gospodarskem podjetju udeležiti. Prihajajo že prijave od vseh strani. Vsa pismena vprašanja se naj pošiljajo na naslov: Vinarska, d. d. v Ptujju.“ (Tajnik dr. Fermevc.)

Narodna lista kandidatov za dohodninsko volilno komisijo: 1. Lenart Franc, trgovec v Ptujju, 2. Zelenko Ignac, načelnik čevljarske zadruge v Ptujju, 3. Breclj Alojz, kavarnar v Ptujju. Namestniki: 1. Dr. Franjo Šalamun, odvetnik v Ptujju, 2. Mahorič Franc, posestnik in gostilničar v Ptujju, 3. Lenarčič Fr., železniški uradnik v Ptujju. Za prisednika v volilno komisijo: 1. Dr. Franjo Šalamun, odvetnik v Ptujju, 2. Vinko Šerona, učitelj v Ptujju. — Za okraj ptujski: Topolovec Juri, Ptujjska gora, Zadavec Jakob, veleposestnik, Središče, Žurman Janko, Vel. Rodine-Rogatec. Namestniki: Vindiš Janez, Breg, Simonič Franc, Ivanjkovci, Mikuš Franc, Donačka gora. Volitve se vršijo dne 25. septembra 1921 od 8.—12. ure dopoldne in od 2.—6. ure popoldne za mesto Ptuj pri davčnem oblastvu, Slomškova ulici št. 15, II. nadstropje. Voli se osebno in ustno. V okraju se voli ob istem času v prostorih davčnih uradov. Volite vsi našo listo!

Slovo g. majorja Djeloševića. G. major Djelošević, dosedanji poveljnik mesta, nas zapušča. Prispel je v Ptuj kmalu po prevratu. Njegov prihod sem je značil: uvedbo stroge vojaške discipline pri ptujski posadki. Nikdar in nikjer nismo videli v prejšnji državi tako vzornega vojaštva kot je postalo naše. In vojaki spoštujejo, visoko cenijo in ljubijo Djeloševića kot vzornega vojaka in moža. V družbi smo spoznali g. majorja kot izvanredno izobraženega častnika in gentlemena. Predaval je parkrat v „Narodnem domu“ pri čitalniških večerih. Ta predavanja so kazala mnogostransko in temeljito znanje v raznih strokah. Občudovali smo ga tudi kot aranžerja srbske „Slave“ njegovega bataljona kot pravega gostoljubnega pobratima. Zapuščaj nas, Djelošević, Tvoja pot gre navzgor. Upamo, da nas v naši prestolnici ne pozabiš. In če pridemo tja mi, se Ti javimo. Ker se g. major Djelošević, ki odhaja iz Ptujja, radi kratkega časa ne more od obilnih svojih prijateljev, znancev in tovarišev osebno posloviti, se zahvaljuje po našem listu vsem tem za izkazano mu pažnjo, spoštovanje in ljubeznivost. S težkim srcem odhaja iz mesta, v katerem je prebil skoro 3 leta eden najlepših delov svojega življenja, zadivljen po iskrenosti in ljubeznivosti bratov Slovencev. Jemljoč najlepše spomine iz Ptujja pozdravlja vse najsrčnejše. — V sredo, 28. septembra ob 8. uri se snidejo njegovi prijatelji in znanci na valetu v Narodnem domu.

Pozor, vojni invalidi! Obči nadpregled se začne za ptujsko mestno občino v pondeljek 26. oktobra t. l. Potem pridejo na vrsto vse druge občine ptujskega sodnega okraja.

Vinska trgatev, ki se priredi pod pokroviteljstvom komandanta mesta Ptujja v Društvenem domu v Ptujju, se vrši 1. ne pa 2. oktobra t. l., kakor je bilo to prvotno naznanjeno. Godba: vojaški tamburaši. Začetek ob 19. (7.) uri. Da bode prireditev dosegla svoj namen, vabimo uljudno tem potom vse trgače, plesače in uzmoviče, kakor tudi vse prijatelje vojnih invalidov. Prostovoljna darila: Grozdje sadje, tudi vino se dne 30. septembra in dne 1. oktobra v mali dvorani Društvenega doma hvaležno sprejema. Odbor org. voj. invalidov v Ptujju.

Sejmsko poročilo. Dne 20. septembra t. l. je bilo na sejem prignanih 185 konj in 790 goved; cene so se gibale od 6—21 K za 1 kg žive teže. Drugi dan je bilo na sejem prignanih 307 svinj, cene so se gibale od 20—29 K za 1 kg žive teže.

Občina Janževci. Nisem prijatelj politike in se tudi rad ne vmešavam v njo, pa vendar ko sem slučajno dobil zadnjega „Sl. Gospo-

darja“ v roke, sem bral neki dopis iz naše občine in se mi je začelo kar gabiti o njem. Kajti neko dopisunče se zaganja v naše poštene občane in hvali na vse pretege neka 2 moža in sicer našega posili župana pa nekega njegovega pomočnika, kako pravična sta ta dva moža. O prvem vam mirnim potom poročam, kako pravičen in krščanski je mož. Berite in premislite! Okrajno glavarstvo je dalo za naše uboge občane nekaj koruze in denarno podporo. Ta mož je tako lepo ravnal z njimi, da resnično potrebni siromaki niso dobili nič koruze, zopet drugi so jo dobili, da so prašiče z njo krmili. Kakor sem slišal, so nekateri hodili na Okr. glavarstvo, se zaradi tega pritoževati in so dobili pozneje odkazano koruzo. Z denarno podporo, kako je bilo tam? Občani, vprašajte njega, zakaj niso njegovi sosedi nič dobili, on pa je dobil! Zato ne, ker on misli, da je samo po njegovem posestvu šla toča, po vaših pa ne. Ni li res, to je miroljubna krščanska pravičnost? Lepo dopisuna zahvalimo za njo. Kar se tiče drugega našega prijatelja, vprašaj ga, zakaj so mu lansko leto pobili na njegovi hiši vse šipe in kaj je govoril v občinski gostilni! Tebi bodo gotovo povedali, zavoljo njegovih zaslug mogoče niso pobijali šip, si lahko sam misliš. Kar se pa tiče občinskih volitev in stranke, si lahko čisto miren. To bodemo občani sami opravili brez tebe in ti ni treba gledati na netočnosti naših občanov, kajti mi bodemo volili moža, ki bo delil za vse poštenc. Le vprašaj občane, boš videl, kakšen odgovor boš dobil! Ti pa lepo pazi, da ne bode županski sedež odletel doli v brezov gozd in če še mogoče imaš kaj vprašati, se lahko zglašiš. Opazovalec.

Obrotno šolanje vojnih invalidov v Sloveniji. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo, invalidski edsek sprejema vojne invalide, ki se žele izučiti v kaki obrti in so brez vsakih sredstev, v svojo oskrbo bodisi v Invalidskih domih v Celju ali Ljubljani, bodisi izven teh. V prvi vrsti se bodo vpoštevali vsled skromnih sredstev, s katerimi razpolaga omenjeni odsek, le težji invalidi s 50 in več % invalidnosti. V to svrhu pošlje pri invalidskem odseku Posvetovalna komisija za izbiro poklica invalidom, ki sestoji iz zastopnikov invalidskega odseka, drž. protézne delavnice, drž. posredovalnice za delo, obrtnikov, strokovnega delavstva in invalidske organizacije. V tej komisiji sta kot člana tudi 2 zdravnik-strokovnjaka. — Vsi invalidi, ki so že bili pri ponovnem nadpregledu ter so sami kakor tudi njih roditelji siromašni in bi se želeli izučiti v kaki obrti, naj pošljejo tozadavne prošnje z invalidskim uverenjem in potrdilom ubožstva gori omenjenemu odseku.

Št. Janž. Ni ga menda greha, ki bi ga klerikalci ne naprtili svojim tudi najpoštenejšim političnim nasprotnikom, ne vidijo pa obilnih smeti pred lastnim pragom, zagovarjajo in branijo svoje tudi najpodlejšše pristaše. Tega načela se držijo tudi naši pobožnjaki, ki imajo še posebno piko na preklicane, baje brezverske samostojneže. Vprašamo jih, zakaj pa dandanes vera med ljudstvom peša. Ali ne znabiti zaradi tega, ker g. katehet, znan kot zagrizen političen agitator, zelo pogostoma opušča in zanemarja pouk o veronauku in splošno v verski vzgoji otrok? Rajši socialisti ali komunisti ko samostojneža, je njih klic, menda še posebno zato, ker so se njih poslanci predrznili vstopiti v vlado, ki zvezarjem tako grozno smrdi, kar se spozna iz njih pisarjenja in govorjenja. To so jasno pokazali tudi ob prihodu kralj. namestnika g. Ivana Hribarja. Z g. župnikom na čelu so kričali, ne vinarja za sprejem udeležbe! In res dne 6. avgusta so se poskrili skoro vsi. In gosp. župnik? Preje strasten nasprotnik sprejema je g. ministra menda le navidezno tako vdano, tako sladko pozdravil, da je v obilnem številu zbrano občinstvu naravnost strmelo, pa delalo tudi opazke, ki govorniku niso bile v čast. Sprejem je bil vključ grdi, nasprotni agitaciji za naše razmere res sijajen in je gotovo zadovoljil g. namestnika, pa tudi priljubljenega g. okraj. glavarja, ki je prišel g. ministru do semkaj nasproti. — Hud trn v petah naših

klerikalcev je tudi naš šolski vodja, ki si je, zlasti za časa vojne pridobil za vse občane nevenljive zasluge. In zakaj ga ne marajo? Ker je prijazen s samostojneži, ker tudi njim rad pomaga, ker vestno izpolnjuje verske dolžnosti in vzgojuje vestno našo mladino. Nahruli ga zdaj farovski hlapec, kak drugi klerikalni gromovnik na najpodlejši način in mu greni zadnje dneve tukajšnjega bivanja. Tudi g. župniku nadučitelj ni po volji, pač pa je visoko čislal bivšega tukajšnjega učitelja denuncijanta, naročnika na bivšega „Štajerca“ ter „Marburger Zeitung“ iz časov avstro-ogrške nemškonacionalni oz. nemškutarski list in „Svobodne misli“, popolnega brezverca, a vnetega klerikalca, sedaj pa je prijateljsko občeval z učiteljicama, ki vodja in tovarišice domačinke niti pogledali nista. Slišal sem praviti, da so prepovedane radi smrti kralja Petra I. vse veselice, kar je čisto prav. Ni pa umestno, da ste jemali omenjeni učiteljice dva dni slovo ob petju, pitju, pojedini in godbi na harmoniko in gosli v družbi fantov od Sv. Marjete, ki so pogostoma zahajali v šolo in bili tam do pozne ure v noči oziroma rane ure zjutraj. — Kaj bo z izkopanim jarkom čez šolski vrt? Jeli ukaz oblasti, da se mora zakopati, le na papirju?

Podpore za kmetijsko šolo v Št. Jurju. Okrajni zastop v Ormožu razpisuje 3 (tri) polprosta mesta za letošnji 11 mesečni tečaj na državni kmetijski šoli v Št. Jurju, ki se začne s početkom novembra t. l. Cela oskrbina znaša mesečno 240 K, torej znaša ustanova v polovičnem znesku mesečno 120 K. Prošnje je vložiti pri okrajnem odboru do 1. oktobra t. l. Ustanove so namenjene le sinovom posestnikov ormoškega okraja. Opazujemo obenem, da je prošnje za vsprejem vposlati ravnateljstvu „Državne kmetijske šole v Št. Jurju“ najkasneje do konca septembra. Nadalje se razpisuje jedna ustanova v znesku 2400 K, katero je podaril g. Ivan Poplatnik, trgovec z živino pri Vel. Nedelji.

Politične vesti.

Kralj Aleksander se je vrnil iz Pariza. Po sprejeti ustavi je bil odšel v tujino, kjer je zbolel, tako da ni mogel priti niti k pogrebu svojega očeta. Sedaj je ozdravel in se vrnil, da se udeleži tudi svečanega parastosa za pokojnim kraljem Petrom. Svečani parastosi se bodo vršili isti dan po vsej državi.

Padanje valute se še ni ustavilo. Je nekak gospodarski val, ki je zadel tudi druge države, zlasti manjše. Naša vlada posveča vso pozornost valutnemu vprašanju, se posvetuje s trgovskimi, gospodarskimi in finančnimi krogi, kako bi se dalo padanje ustaviti in dvigniti veljava našega denarja. Ko se mi politično med seboj prepiramo, nas tuji gospodarsko izžemajo.

Demonstracije v Prekmurju. Pretekli teden je imela iz Varaždina dospeti v Prekmurje razmejitvena komisija. Madžarski privrženci v Prekmurju so hoteli to priliko izrabiti za Madžare. Nahujskali so nekaj stotin prebivalstva, da bi oboroženo z gorjačami in deloma z revolverji demonstriralo pred komisijo. S pomočjo nahujskane tolpe so se madžaroni hoteli polastiti oblasti. Naša zandarmerija z vojaštvom pa je v kratkem razgnala tolpe in zaprla nekaj madžaronov.

Pravi Madžari hočejo k nam. Ko je razmejitvena komisija prišla tudi v neke vasi okraj prekmurske meje, je madžarsko prebivalstvo v tamošnjih vaseh zahtevalo, naj jih prisodiijo Jugoslaviji, ker se jim pod madžarsko oblastjo godi prehudo. To ljudstvo pozna naše in madžarske razmere in hoče prostovoljno k nam; ako nekteri naši ljudje demonstrirajo proti naši državi, je jasno, da so le nahujskani.

Iz Madžarske. Madžari nikakor nočejo prepustiti zapadne Ogrske Avstrijcem, kakor določa mirovna pogodba. Ker pa se madžarska vlada ne upa javno upreti, so proglasili zapadno Ogrsko za samostojno republiko. Razen tega se poroča, da zbirajo na Madžar-